

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/1008/2015
Identifikačné číslo spisu:	6813207622
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6813207622.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiťovi T., naposledy bývajúcemu v P., zomrelému XX. Q. XXXX, o prejednanie novoobjaveného majetku poručiťľa, vedenej na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 8 D 119/2013, o dovolaní E., T. a T., zastúpených Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom v Revúcej, Železničná 257/19, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 8. septembra 2014 sp. zn. 14 CoD 5/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Odôvodnenie

Okresný súd Revúca uznesením z 10. júna 2014, č.k. 8 D 119/2013-19 dedičské konanie o novoobjavenom majetku poručiťľa zastavil. Navrhovateľke E., nar. XX. B. XXXX, bytom P. uložil povinnosť zaplatiť súdnemu komisárovi JUDr. T. trovy konania vo výške 17,76 € na jeho účet vedený v A., pobočka P., č.ú. XXXXXXXXXXXX/XXXX v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto uznesenia. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že návrhom zo 14. októbra 2013, ktorý bol okresnému súdu doručený 17. októbra 2013, E. navrhla prejednanie dedičstva - novoobjaveného majetku po poručiťovi. Predmetom konania mali byť pohľadávky poručiťľa špecifikované v návrhu. Dňa 6. mája 2014 sa k poverenému súdnemu komisárovi dostavila manželka poručiťľa - T., ktorá po oboznámení sa s obsahom spisu uviedla, že pohľadávky uvádzané v podnete neexistujú, o čom osoba, ktorá návrh podala nemala vedomosť. Na základe zistenia, že poručiťľ nezanechal žiadny majetok, ktorý by bolo potrebné prejednať, súd konanie v zmysle § 175h, ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) zastavil. V rámci predmetného konania vznikli poverenému súdnemu komisárovi trovy konania v celkovej výške 17,76 €, ktoré pozostávajú z odmeny súdneho komisára vo výške 13 €, z hotových výdavkov vo výške 1,80 €, pričom trovy boli zvýšené o DPH v súlade s § 23b vyhlášky MS SR č. 31/1993 Z.z. o odmenách a náhradách notárov v platnom znení. Povinnosť zaplatiť trovy konania uložil súd podľa § 146, ods. 2 prvej vety O.s.p. navrhovateľke E., ktorá podala návrh na prejednanie dedičstva k novoobjavenému majetku napriek tomu, že poručiťľ ku dňu smrti žiaden majetok nevlastnil.

Krajský súd v Banskej Bystrici odvolanie E., proti uzneseniu súdu prvého stupňa v časti výroku, ktorým bolo dedičské konanie o novoobjavenom majetku poručiťľa zastavené, uznesením z 8. septembra 2014

sp. zn. 14 CoD 5/2014 odmietol. Uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania zrušil. V dôsledku podaného odvolania krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 212, ods. 2 písm. a/ O.s.p. a po prejednaní veci bez nariadenia pojednávania podľa § 214, ods. 2, odvolanie proti uzneseniu okresného súdu v časti výroku o zastavení konania, považujúc ho za neprípustné podľa § 175h, ods. 3 O.s.p. odmietol. Uznesenie okresného súdu v časti výroku o trovách konania zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. Ďalej v odôvodnení uviedol, že podľa § 175h ods. 1 O.s.p. ak poručiteľ nezanechal majetok, súd konanie zastaví. Podľa § 175h ods. 3 O.s.p. proti uzneseniu podľa odseku 1 sa nemožno odvolať. Podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. súd rozhodnutie zruší, len ak súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Odvolací súd mal po preskúmaní predloženého spisu za preukázané, že E. podala na okresný súd podnet na prejednanie novoobjaveného majetku po poručiteľovi T. Podľa § 175x, ods. 1 O.s.p. ak sa objaví po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa konanie o dedičstve skončilo, alebo po vydaní osvedčenia o dedičstve (§ 175zca) nejaký poručiteľov majetok, prípadne aj dlh, súd na návrh (§ 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 a 2) vykoná o tomto majetku konanie o dedičstve. Ak sa objaví iba dlh poručiteľa, konanie o dedičstve sa nevykoná. Podľa § 175x ods. 2 O.s.p. v odôvodnených prípadoch, najmä na podnet súdu, notára, štátneho orgánu alebo orgánu územnej samosprávy, môže súd o majetku uvedenom v odseku 1 začať konanie aj bez návrhu. Odôvodnenosť prípadu podľa § 175x ods. 2 posúdi súd. Okruh subjektov na podnet (nie nutne riadny návrh), ktorých možno začať konať ex offio o novoobjavenom majetku podľa § 175x ods. 1, nie je taxatívny (arg. "najmä"), a teda nevylučuje ani podnet fyzickej osoby, ktorá nebola účastníkom základného dedičského konania. Odvolaciemu súdu bolo zrejmé, že prvostupňový súd rozhodol o trovách konania podľa § 146 ods. 2 prvá veta O.s.p., ustanovujúceho povinnosť účastníka, ktorý zavinil zastavenie konania uhradiť jeho trovy. E. nebola účastníkom dedičského konania po poručiteľovi T. a nie je ním ani v konaní o novoobjavenom majetku. Predmetné ustanovenie však umožňuje uložiť povinnosť nahradiť trovy konania len jeho účastníkov. Uplatnením § 146, ods. 2 prvá veta O.s.p. tak došlo zo strany prvostupňového súdu k nesprávnemu použitiu ustanovenia právneho predpisu. Podľa § 140 ods. 2 O.s.p. v konaní o dedičstve platí odmenu notára a jeho hotové výdavky dedič, ktorý nadobudol dedičstvo, ktoré nie je predĺžené; ak je dedičov niekoľko, platia tieto trovy podľa vzájomného pomeru čistej hodnoty ich dedičských podielov. V ostatných prípadoch platí tieto trovy štát, ak ďalej nie je ustanovené inak. V súlade s vyššie uvedeným odvolací súd odvolanie proti uzneseniu okresného súdu v časti výroku o zastavení konania odmietol podľa § 175h ods. 3 O.s.p., a uznesenie v časti výroku o trovách konania zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu v časti, v ktorej bolo odvolanie E. odmietnuté, podali E., T. a T. dovolanie. Navrhli uznesenia oboch súdov nižších stupňov zrušiť. Uviedli, že v konaní došlo k vade v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a že rozhodnutie súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Tvrdili, že odvolací súd na jednej strane podobne ako i súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, keď aplikoval nesprávne zákonné ustanovenie, právnu normu (§ 175h ods. 1) inak správneho právneho predpisu (O.s.p.). Súdny nižšieho stupňa boli toho názoru, že neexistuje majetok po poručiteľovi, ktorý by bolo možné opätovne prejednať v rámci konania podľa § 175x O.s.p., a to aj napriek tomu, že medzi takýto majetok boli zaradené dve pohľadávky poručiteľa. Tým, že odvolací súd nezvrátil nesprávny právny názor súdu prvého stupňa ohľadne zastavenia dedičského konania, teda tým, že odvolací súd odmietol odvolanie E., odňal jej možnosť konať pred súdom, ako i zároveň odňal možnosť konať pred súdom samotným dedičom ako účastníkom konania. Napokon dovolatelia namietali, že odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s argumentáciou osoby podávajúcej podnet na prejednanie dedičstva v odvolaní proti rozhodnutiu prvostupňového súdu a jeho rozhodnutie sa tak stalo nepreskúmateľným a arbitrárnym.

Ostatní dedičia sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho

pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

Dovoláním je v danom prípade napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým súd odvolanie E. V. odmietol. Predmetné uznesenie nevykazuje znaky niektorého z uvedených uznesení, preto je dovolanie proti nemu podľa § 239 ods. 1, 2 O.s.p. neprípustné.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p. (či to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolatelia vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietali a ich existenciu nezistil ani odvolací súd.

Vzhľadom na dovolaťmi tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci im súdom bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závažný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu právna úprava priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že odvolací súd pri prejednaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a dovolaťom neznemožnili uplatniť procesné práva priznané im právnym poriadkom na zabezpečenie ich práv a oprávnených záujmov.

Dovolatelia v súvislosti s tvrdením vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. namietali, že odmietnutím odvolania im odvolací súd odňal zákonnú možnosť konať pred súdom, lebo nezvrátil nesprávny právny názor súdu prvého stupňa ohľadne zastavenia dedičského konania.

E. V. napadla odvolaním uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým súd dedičské konanie o novoobjavenom majetku poručiteľa zastavil.

Podľa § 175x ods. 1 O.s.p. ak sa objaví po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa konanie o dedičstve skončilo, alebo po vydaní osvedčenia o dedičstve (§ 175zca) nejaký poručiteľov majetok, prípadne aj dlh, súd na návrh (§ 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 a 2) vykoná o tomto majetku konanie o dedičstve. Ak sa objaví iba dlh poručiteľa, konanie o dedičstve sa nevykoná.

Podľa § 175x ods. 2 O.s.p. v odôvodnených prípadoch, najmä na podnet súdu, notára, štátneho orgánu alebo orgánu územnej samosprávy, môže súd o majetku uvedenom v odseku 1 začať konanie aj bez návrhu.

Podľa § 175h ods. 1 O.s.p. ak poručiteľ nezanechal majetok, súd konanie zastaví.

Podľa § 175h ods. 2 O.s.p. ak poručiteľ zanechal majetok nepatrnej hodnoty, môže ho súd vydať tomu, kto sa postaral o pohreb, a konanie zastaví.

Podľa § 175h ods. 3 O.s.p. proti uzneseniu podľa odsekov 1 a 2 sa nemožno odvolať.

Zo znenia uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že súd o novoobjavenom majetku poručiteľa vykoná na základe podnetu (prípadne aj bez podnetu) konanie o dedičstve. Ak súd zistí, že poručiteľ nezanechal majetok, konanie o dedičstve zastaví, pričom sa proti takémuto rozhodnutiu nemožno odvolať (odvolanie proti takémuto uzneseniu nie je prípustné). Odvolací súd preto v prejednávanej veci správne rozhodol, keď odvolanie E. ako neprípustné odmietol. Uznesenie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania E. pre jeho neprípustnosť je svojou povahou výlučne procesným rozhodnutím; v takom prípade odvolací súd nemohol (nesmel) vecne prejsť odvolanie E.. Na výsledok konania o dovolaní nemôže mať potom vplyv, či súd prvého stupňa správne alebo nesprávne zastavil dedičské konanie o novoobjavenom majetku poručiteľa. So zreteľom na nemožnosť preskúmania tohto postupu v predmetnom odvolacom konaní nie je možné, aby sa takýmto skúmaním zaoberal dovolací súd.

V nadväznosti na hore uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že odvolací súd dovolateľom neodňal zákonnú možnosť konať pred súdom a jeho rozhodnutie nevykazuje známky zmätočnosti. Námitka existencie vady konania podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. preto neobstojí.

Pokiaľ dovolatelia namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, dovolací súd poznamenáva, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“. Toto stanovisko bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016.

Najvyšší súd Slovenskej republiky skúmal, či v danej veci ide o taký výnimočný prípad, kedy by nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladala vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd však nezistil, že by o takýto prípad v prejednávanej veci išlo; odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu obsahuje riadne vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých odvolanie E. odmietol, a to s poukazom na konkrétne zákonné ustanovenie, ktoré upravuje neprípustnosť odvolania voči rozhodnutiu súdu prvého stupňa v súdnej veci.

K tvrdeniu dovolateľov, že v konaní došlo k tzv. inej (v § 237 ods. 1 O.s.p. neuvedenej) vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dovolací súd uvádza, že pokiaľ k vade tejto povahy došlo (dovolací súd sa touto otázkou nezaoberal), nemohla založiť prípustnosť dovolania, lebo nejde ani

o znak alebo atribút uznesenia uvedeného v ustanovení § 239 O.s.p., proti ktorému je dovolanie prípustné, ani o procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. Iná vada konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), je síce relevantný dovolací dôvod, úspešne ho ale možno uplatniť iba v procesne prípustnom dovolaní. Takáto vada sama o sebe (i keby k nej skutočne došlo) prípustnosť dovolania nezakladá.

Obsah dovolacích námietok smeroval tiež k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci súdmi nižšieho stupňa (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd ale právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantným dovolacím dôvodom, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov však nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. lebo (ani prípadné) nesprávne právne posúdenie veci súdom účastníkovi konania neznemožní realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia (viď napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie v súlade s § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako také, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa uznesením odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.